Μακεδονικά

Τόμ. 8, Αρ. 1 (1968)

Ν. Π. Δελιαλή, Συμβολαί εις την Εκκλησιαστικήν Ιστορίαν της Κοζάνης, Ε'- Τα χαλκά αντικείμενα της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' - Τα οικονομικά της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης των ετών 1782-1802 (ανάτυπον εκ του Γ' - Δ' τόμου της "Οικοδομής", Επετηρίδος της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης)

Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.319](https://doi.org/10.12681/makedonika.319)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπουλίδης Κ. Κ. (1968). Ν. Π. Δελιαλή, Συμβολαί εις την Εκκλησιαστικήν Ιστορίαν της Κοζάνης, Ε'- Τα χαλκά αντικείμενα της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' - Τα οικονομικά της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης των ετών 1782-1802 (ανάτυπον εκ του Γ' - Δ' τόμου της "Οικοδομής", Επετηρίδος της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης). *Μακεδονικά*, 8(1), 416-417. <https://doi.org/10.12681/makedonika.319>

και άρματολούς, πού στη Μακεδονία κινούνται σέ άφθονα ένδιαιτήματα. Τή δράση τής 'Εκκλησίας και κλεφτουργιάς συμπλήρωνε ή οικονομική και πνευματική δραστηριότητα τών κοινοτήτων, χάρη και στη σημαντική βοήθεια τών πολυαριθμών Μακεδόνων μεταναστών τής Κ. και 'Α. Εύρώπης και τών μεγάλων πόλεων τής όθωμανικής αυτοκρατορίας. Οί παραμονές του 21 βρήκαν τή Μακεδονία σέ όργανισμό οικονομικής άνθήσεως και φιλευλευθέρου φρονήματος. Δέν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οί περισσότεροι σύντροφοι του Ρήγα είναι Μακεδόνες και ότι σημαντική ή δράση τής Φιλικής 'Εταιρείας στη Μακεδονία, άν μάλιστα προσμετρήσουμε και τή συμβολή τών Μακεδόνων Φιλικών του έξω-τερικοϋ.

Τό κείμενο του κ. Παπαδοπούλου χαρακτηρίζεται από τή μεθοδολογία τής δομής και τό θελκτικό ύφος του.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

'Α λ ε ξ ά ν δ ρ ο υ Δ. Ζ ά ν ν α , 'Αναμνήσεις από τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. 'Η παλινóστησις τών όμήρων τής 'Ανατολικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. 52. ['Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Μακεδονική Λαϊκή Βιβλιοθήκη, άριθμ. 19].

Μετά τήν άνευ όρων παράδοση τής ήττημένης Βουλγαρίας τόν Σεπτέμβριο του 1918, ό 'Ελληνικός 'Ερυθρός Σταυρός ανέλαβε, χάρη στίς έντονες προσπάθειες τής "Ελλης 'Αδοσίδου και Πηνελόπης Δέλτα, τό δύσκολο έργο τής ύποδοχής και περιθάλψεως τών όμήρων από τά βουλγαρικά στρατόπεδα. 'Ο 'Αλ. Ζάννας, νεαρός τότε άξιωματικός τής άεροπορίας, είχε τήν τύχη νά συνοδεύσει στό δευτερό τους ταξίδι στήν 'Αν. Μακεδονία και Θράκη και έπί πλέον Βουλγαρία μέχρι Σόφια, τήν 'Ελλη 'Αδοσίδου και Πηνελόπη Δέλτα γιά νά ύποδεχθούν τούς όμήρους, νά διαπιστώσουν τίς συνθήκες διαβίωσης και παλινóστησέως τούς καθώς και τήν κατάσταση πού επικρατούσε γιά τόν άμαχο πληθυσμό. Τό ταξίδι αυτό δέν συμμερίστηκε μέχρι τέλους ή Π. Δέλτα γιατί άρρώστησε και άναγκάστηκε νά γυρίσει στήν 'Αθήνα.

Οί άναμνήσεις του συγγρ., πού δημοσιεύτηκαν γιά πρώτη φορά στήν εφημερίδα «Θάρρος» τής Δράμας τό 1955, διακρίνονται γιά τό θελκτικό τους ύφος, πού πίσω από τή γοητεία του παρουσιάζονται άνάγλυφα οί άφάνταστες δυσχέρειες τής άποστολής, τά μύρια έμποδία τής από τά βουλγαρικά στρατεύματα πού κατείχαν ακόμη τή Δ. Θράκη, ή άπερίγραπτη τραγωδία τών όμήρων και τών γυναικοπαίδων και ή γενναιότητα τών δύο γυναικών πού ή αυτοθυσία και ό ήρωϊσμός τους έσωσαν χιλιάδες 'Ελληνες από βέβαια έξολóθρευση.

Τό βιβλίο κλείνει μέ σημείωμα τής "Ελλης 'Αδοσίδου σχετικό μέ τήν άποστολή της και τήν προσωπικότητα του 'Αλ. Ζάννα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

Ν. Π. Δ ε λ ι α λ ή , Συμβολαί εις τήν 'Εκκλησιαστικήν 'Ιστορίαν τής Κοζάνης, Ε' — Τά χαλκά άντικείμενα τής 'Εκκλησίας του 'Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' — Τά οικονομικά τής 'Εκκλησίας του 'Αγίου Νικολάου Κοζάνης τών ετών 1782-1802 (άνάπτυπον εκ του Γ'-Δ' τόμου τής «Οικοδομής», 'Επετηρίδος τής 'Ιερās Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης), 'Εν Κοζάνη 1964, 8ον, σελ. 94 + 4 φωτογραφία.

Μέ δεξιοτεχνία, στήν όποία μās έχει συνηθίσει ό κ. Δελιαλής, παρουσιάζονται στήν

έκδοση αυτή, τρίτη κατά σειρά της «Οικοδομής»¹, οι έρευνές του στὸν ἱστορικὸ ἱερὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς μελέτης παρουσιάζονται: «Τὰ χαλκὰ ἀντικείμενα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης» (σ. 7-10). Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῶν χαλκῶν ἀντικειμένων περιλαμβάνονται μόνον ὅσα χρησιμοποιοῦνται σήμερα στὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἡ Κοζάνη σὰν ἐμπορικὸ κέντρο καὶ συγκοινωνιακὸς κόμβος εἶχε γιὰ τὸ μητροπολιτικὸ της ναὸ τὰ κηροπήγια τῆς ἀπὸ τῆ Νυρεμβέργη καὶ τῆς καμπάνες τῆς ἀπὸ τὰ Γιάννενα (σ. 7).

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς μελέτης παρουσιάζονται: «Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1782-1802» (σ. 11-95). Μὲ ἐπιμέλεια ἀναφέρονται στὸ σχετικὸ χειρόγραφο «βιβλίον τοῦ ταμείου» τῆς Ἐκκλησίας, θὰ λέγαμε σήμερα, τὰ ἔσοδα, τὰ ἔξοδα καὶ τὰ ἀφιερώματα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Νικολάου. Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ χειρογράφου (σ. 1-53 τοῦ χειρογράφου: «Κῶδιξ ἐρῶς τοῦ τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Κοζάνης πανσέπτου ναοῦ τῶν ἐν ἁγίοις Πατρὶς ἡμῶν Νικολάου») παρουσιάστηκε, ἀπὸ τὸν κ. Δελιαλῆ, στὸ δεύτερο τόμο τῆς «Οἰκοδομῆς» (Κοζάνη 1959, σελ. 217-272) καὶ τῶρα παρουσιάζονται οἱ σελίδες 63-112 τοῦ χειρογράφου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΤΑΙΔΗΣ

Παναγιώτη Γ. Συναδού, "Ἁγιον Ὅρος" (Ἄθος). Ἡ ἰδιότυπη «Πολιτεία» τοῦ Κόσμου, (Ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις καὶ περιγραφές, ἱστορικὰ καὶ ἄλλα στοιχεῖα, θέματα, ἀπόψεις κ.λ.π.), Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. 156.

Ἡ γενικὴ βιβλιογραφία γιὰ τὸ Ἁγιον Ὅρος εἶναι ἄφθονη². Ὅδηγοί, ὅμως, σ' ἓνα μικρὸ βιβλίον, ποῦ θὰ κατατόπιζαν τὸν προσκυνητὴ στὸ «περιβόλι τῆς Παναγίας» εἶναι ὀλίγοι.

Τὸ βιβλίον τοῦ Π. Συναδού ἐρχεται νὰ συμπληρώσῃ ἓνα κενό. Ὁ σ. μὲ ἥρεμη καὶ στρωτὴ γλώσσα κατατοπίζει τόσο τὸν ἀνίδεο ὅσο καὶ ἐκείνον ποῦ ἀδιάκοπα ἐπισκέπτεται τὴν ἁγιορειτικὴν πολιτεία.

Ἐκτὸς ἀπὸ τῆς ταξιδιωτικῆς ἐντυπώσεως καὶ περιγραφῆς, δὲν παραλείπονται τὰ ἀπαραίτητα ἱστορικὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ γίνεταὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἓνας ἀπαραίτητος σύμβουλος γιὰ ὅποιον θὰ ἤθελε εἶτε νὰ κατατοπισθῇ εἶτε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Ἁγιον Ὅρος.

Μετὰ τῆς εἰσαγωγικῆς πληροφορίας (σ. 5-22), ὁ σ. παραθέτει πολλὰς εἰδήσεις γιὰ

1. Παραθέτουμε τὰ δημοσιεύματα τοῦ κ. Δελιαλῆ στοὺς δύο προηγούμενους τόμους τῆς «Οἰκοδομῆς» μὲ γενικὸ πάντοτε τίτλο: *Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Κοζάνης*: Στὸν πρῶτο τόμο (Κοζάνη 1958) Α' — Μελέτιος (τὸ γένος Κατακάλου), Ἐπίσκοπος Σερβίων καὶ Κοζάνης (1734-1752) Καστρίκιος, Ὁφικιοῦχος τῆς Ἐκκλησίας Θεσσαλονίκης, σ. 317-332, Β' — Ἀμφια χρυσοκέντητα ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης 16ου — 19ου αἰῶνος, σ. 333-334 + ἡ' πίνακες. Στὸν δεύτερο τόμο (Κοζάνη 1959) Γ' — Ἀργυρὰ ἱερὰ σκευὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης, σ. 201-216 + λβ' πίνακες, Δ' — Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1746-1782, σ. 217-272.

2. Βλ. βιβλιογραφία μέχρι τοῦ 1963: *Dom. I. Doens*, Bibliographie de la Sainte Montagne de l'Athos, στὸ συλλογικὸ ἔργο: *Le Millénaire du Mont - Athos 963-1963, Etudes et Melanges*, τόμος II, éditions de Chevetogne, (1964), σ. 337-483.